

Dan komt echter de noodlottige brand van 1563 dezen opbloei tijdelijk stuiten: een groot deel van de waterstad en van de bebouwing langs den dijk, de Hoogstraat, met daarop aansluitende straten wordt in de asch gelegd. En zoo'n brand was een ramp, waaronder de bevolking nog jarenlang gebukt ging, zoodat er buitengewone maatregelen noodig waren om haar weer te brengen tot de oude kracht – in dit geval zelfs een algemeen uitstel van betaling. Toch is het zeer de vraag of onder gewone omstandigheden de stad zoo spoedig zich niet alleen hersteld, maar zelfs tot hooger bloei opgewerkt zou hebben. De staatkundige constellatie had krachtig geholpen. ¹⁾ Na den aftocht van de Spaansche troepen, in 1572, koos Rotterdam de zijde van den Prins en waar deze, of liever de Geuzenpartij, den toegang ter zee zoowel tot Amsterdam als tot Antwerpen beheerschte, leidde dit tot ongekeerde bedrijvigheid in de haven van het opkomend Rotterdam, dat zich zag aangewezen als de oorlogshaven waar de Staten hun schepen zouden uitrusten; straks als de zetel van de Admiraliteit op de Maas, welk college reeds in 1581 over een aanzienlijke werf aan het oosteinde van de Nieuwehaven beschikte, waar in 1598 ook een nieuw tuigenammunitiehuis werd opgetrokken. Met den steun van een man als Van Oldenbarnevelt, tusschen 1576 en 1586 haar pensionaris en daarna, toen hij, tot welhaast het hoogste ambt in den staat geroepen, hier was opgevolgd door zijn broeder Elias, toch altijd nog de verdediger van haar belangen, kon deze stad ten volle profijt hebben van haar bevoorrechte ligging en van de tijdsomstandigheden die haar gunstig waren.

Maar het was toch vooral de groote uittocht van Staatsgezinden uit de zuidelijke Nederlanden, uit Brabant en Vlaanderen, welke de bevolking zoo sterk deed aanwassen en zij die zich hier vestigden, brachten iets mede dat in het vooruit-willend Rotterdam van vèr strekkende beteekenis was, toen méér waard dan groote kapitalen: ondernemingsgeest en werkkraft. Het waren Zuid-Nederlanders, die de textielnijverheid hier uitbreidden en in nieuwe banen leidden, die hierheen brachten hun handel in al die uiteen-

1) Verg. mijn opstel R. Jaarb. 1928 blz. 140 e. v.